

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ В ПІДГОТОВЦІ КЛІНІЦИСТА

25 квітня 2024 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2024

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС	89
Подсевахіна С.Л., Паламарчук О.І., Чабанна О.С., Мирний Д.П.	
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ОНЛАЙН ФОРМ ОСВІТИ ТА ПРАКТИЧНІ КРОКИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	91
Подсевахіна С.Л., Мочоний В.О., Доценко М.Я., Шехунова І.О.	
МАЙНДМЕПІНГ НА ЗАНЯТТЯХ З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ ТА ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ІСПИТУ КРОК.....	93
Приходько О.Б., Гавриленко К.В., Ємець Т.І., Попович А.П., Малєєва Г.Ю., Шеметенко О.О.	
ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМИ «PHARMACY SIMULATOR» НА КАФЕДРІ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКИ ФАРМАЦІЇ	93
Ткаченко Н.О., Демченко В.О., Литвиненко О.В., Червоненко Н.М., Зарічна Т.П., Демченко В.О.	
МОВНИЙ СТАНДАРТ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	94
Турган О.Д.	
ВПРОВАДЖЕННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ НА КАФЕДРІ ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ.....	97
Усачова О.В., Сіліна Є.А, Воробйова Н.В., Білих В.М.	
ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФІЛОСОФІЇ МЕДИЦИНИ В ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ.....	98
Утюж І.Г., Спиця Н.В.	
ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ФТИЗИАТРІЇ І ПУЛЬМОНОЛОГІЇ НА ДОДИПЛОМНОМУ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПАХ НАВЧАННЯ.....	100
Ясінський Р.М., Растворов О.А., Шальмін О.С.	

За допомогою програми студент має можливість у віртуальному просторі аптеки (робоче місце фармацевта першого контакту) спілкуватися з відвідувачем аптеки, відпускати ліки, приймати рішення з менеджменту раціонального використання медикаментів, а також багато іншого за різноманітними сценаріями, які розробляють викладачі кафедри з урахуванням правових аспектів української фармації. Кожна дія оцінюється, надалі надається детальний відгук по кожній процедурі, яку обрав студент. У сценарії не має невірної відповіді, є різні варіанти вирішення проблеми. Такий підхід допомагає студентам зрозуміти свої некоректні дії (помилки) і надалі не повторювати їх. Додаток «PHARMACY SIMULATOR» можна завантажити на ПК або смартфон, який за своєю суттю є грою з 3D-симульованим навчальним середовищем. Крім того, в режимі тренування за розробленими сценаріями дозволяє у студентів розвинути знання, навички поведінки, комунікації, які необхідні в практичній діяльності фармацевта.

Таким чином, запровадження віртуальної аптеки для відпрацювання практичних навичок надає студентам реалістичного досвіду роботи з відвідувачами аптеки.

МОВНИЙ СТАНДАРТ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Турган О.Д., завідувач кафедри культурології та українознавства

Ключові слова: державна мова, національна ідентичність, освіта, мовна картина світу.

Світова практика переконує, аби отримати університетський диплом, студент має опанувати необхідну кількість не лише спеціальних дисциплін, а й гуманітарного, методологічного спектру – філософського, культурологічного, філологічного. Один із найбільш знакових освітянських реформаторів світу, британець Кен Робінсон підкреслював: «Мета освіти – розуміти навколишній світ, виявити свої таланти, реалізувати себе як особистість і стати активним громадянином своєї країни».

У Стелленбоському університеті (Південно-Африканська Республіка) висить таке нагадування: 1) Знищення будь-якої нації не вимагає атомних бомб, використання ракет із дальнім радіусом дії; 2) Вимагається тільки знищення якості освіти і дозвіл обману учня на екзаменах; 3) Пацієнти помирають від рук таких лікарів; 4) Споруди руйнуються від рук таких інженерів; 5) Гроші губляться від рук таких економістів та бухгалтерів; 6) Справедливість втрачається в руках таких суддів та юристів; 7) Крах освіти – це крах нації.

Сьогодні особливого інноваційного підходу потребують людинотворчі сфери освіти, культури, науки. Інституції, пов'язані з цими сферами, повинні оцінюватися за ідеї, затребувані суспільством. Адже найбагатшою, найпрогресивнішою нацією є не лише та, що виробляє сучасні технології, але передусім та, що творить креативні ідеї. Такі держави створюють відповідно до запитів науки й адекватні освітні системи. Одна з них, що поширена в світовій практиці, – освіта «4К» – критичність, креативність, комунікаційність, колективність. У цьому контексті Україна ще зберігає потенціал для інноваційного зросту, і це стає нагальною проблемою її. Концепція розвитку державної мовної політики України з вивчення української мови передбачає, що основним її завданням є підготовка кваліфікованих фахівців у сфері медицини та фармації, які працюють у галузі освіти і для надання допомоги громадянам, вимагає якісної професійної мовної підготовки.

Мова – явище суспільне. Розвиток і функціонування мови значною мірою зумовлені станом суспільства. На стан мови впливають соціальна диференціація (статева, професійна, демографічні процеси – зміни в чисельності населення, співвідношення мешканців міста й села, міграційні процеси тощо), загальний рівень освіти народу, розвиток науки, цілеспрямовані урядові заходи, мовна політика. Проблема взаємовідношення мови й суспільства охоплює такі складники: мова й народ; мова й індивід; мова й соціальна група; мова й професійна група; мова, базис, надбудова.

Традиційно виділяють такі базові функції мови: 1) комунікативна – найважливіший засіб спілкування в суспільстві; 2) мислетвірна – формування та формулювання думки; 3) когнітивна (пізнавальна, гносеологічна) – безпосередня реалізація думки в мовному знакові; 4) емотивна – засіб вираження почуттів і емоцій; 5) металінгвістична – засіб дослідження й опису мовних явищ термінами самої мови.

Мова – явище космічне, незбагненне, божественне. Відомі всім слова з Біблії «Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово» (з Біблії в перекладі Івана Огієнка (Митрополита Іларіона). Учені-мовознавці, письменники, культурні діячі відстоюють право кожної людини спілкуватися рідною мовою, як можливість бути самим собою, самовизначатися. Академік Іван Дзюба наголошував: «Рідна мова – це найособистіша і найглибша сфера обстоювання свого «я», коли воно є, своєї особистості і національної гідності».

Літературна мова – уніфікована й унормована форма національної мови, що обслуговує найрізноманітніші сфери суспільного життя. Це мова законодавства й економіки, освіти й науки, культури й мистецтва, церкви й ЗМІ. Вона багатша за своїм лексичним складом, граматичною будовою, системою вимови, має унормований словник, граматичні форми, що є обов'язковими для всіх. Видатний мовознавець, літературознавець, культуролог, релігієзнавець І. Огієнко (Митрополит Іларіон) залишив десять найголовніших мовних заповідей свідомого громадянина: 1) Мова – то серце народу: гине мова – гине народ; 2) Хто цурається рідної мови, той у саме серце ранить свій народ; 3) Літературна мова – то головний двигун розвитку духової культури народу, то найміцніша основа її; 4) Уживання в літературі тільки говіркових мов сильно шкодить культурному об'єднанню нації; 5) Народ, що не створив своєї соборної літературної мови, не може зватися свідомою нацією; 6) Для одного народу мусить бути тільки одна літературна мова й вимова, тільки один правопис; 7) Головний рідномовний обов'язок кожного свідомого громадянина – працювати для збільшення культури своєї літературної мови; 8) Стан літературної мови – то ступінь культурного розвою народу; 9) Як про духову зрілість окремої особи, так і про зрілість цілого народу судять найперше з культури його літературної мови; 10) Кожний свідомий громадянин мусить практично знати свою соборну літературну мову й вимову та свій соборний правопис, а також знати й виконувати різноманітні обов'язки свого народу.

Мова й національна культура є найсильнішою зброєю як для тих, хто захищає, оберігає своє національне «Я», так і для тих, хто нищить народи, запроваджуючи асиміляцію, денаціоналізацію, декоренізацію, окупацію. Цю подію й проблему відчують українці, адже лінгвоббивство, лінгвоцид, етноцид упродовж століть супроводжували їх на шляху до свободи, духовної й політичної суверенності. Російська імперія з її тоталітарним державоутворенням використовувала й використовує сьогодні дикунське «правило» - знищити народ означає знищити його рідну мову й культуру. Тому, проголосивши 24 серпня 1991 р. Незалежність, Україна отримала у спадок більше 600 історичних актів, циркулярів, указів наших поневолювачів щодо вбивства нашої мови й культури. Невипадково 6 листопада 1997 р. прозвучав Указ Президента про встановлення в Україні Дня української писемності та мови, який тепер відзначається щорічно 27 жовтня в день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця як першого вартового для її збереження. Саме цей день став своєрідним реперним мультиплікатором двох засадничих статей Конституції України: ст. 10 – «Державною мовою в Україні є українська мова» й ст. 12 – «Україна дбає про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами держави». Цей мотив звучить в поезії В. Голобородька «Наша мова»: Кожне слово нашої мови / записане в Літописі/ тож хай знають вороги / якими словами / на самоті мовчимо.

Мова – найцінніша світоглядна ознака, яка відрізняє своїх, рідних – від чужих, загарбників. Зрікаючись цієї ознаки – мови пращурів, матері, батька, людина прирікає себе на погибель. Ще цар Давид наголошував на тому, що «кожен народ повинен берегти свою мову більше, ніж свої кордони, бо мова – головна його оборона, набагато більшої міцності, ніж усі її фортеці». Видатний український педагог К. Ушинський стверджував: «В Європі немає жодного найменшого народу, який би не пишався своєю національністю... Тому слід залучати підрастаючі покоління до історичної культури народу, його мови, його історичних традицій... Допоки ми не знаємо своєї Батьківщини, доти будемо бідні й відсталі...». Українська мова стає по-справжньому головним чинником об'єднання світового українства, визначальним індикатором збереження й зміцнення національної ідентичності. У своїй знаменитій праці «Думка й мова» О. Потебня зазначав, що кожен народ обведений колом своєї рідної мови. Справді, всякий народ чи людина, вийшовши добровільно або примусово за межі цього животворного кола, перестає бути «собою», «стає іншим». Недарма у філософії Фіхте присутня модель

буття націй і народів, що ділить їх на «мертвих», які втрачають рідну мову і «живих», які свято її оберігають. Основою ідентичності кожної нації є мова, яка містить у собі весь спектр психологічної мотивації поведінки людини, є прогностичною моделлю як для кожного індивідуума, так і для цілого народу. Національна ідентичність, за М. Гібернау, – це «колективне чуття, зіперте на віру в належність до однієї нації і в спільність більшості атрибутів, які роблять її відмінно від інших націй».

Есей британського історика культури та медієвіста Клайва Льюїса «Навчання під час війни» вважається одним із найкращих маніфестів воєнного часу. Учений, зокрема, наголошував на тому, що «культура людства завжди існувала на фоні того, що безмежно важливіше від неї самої». І якщо б людство завжди відкладало пошуки знань чи краси до тієї пори, коли їх цінність стане безсумнівною, то ці пошуки ніколи б не почалися». На його думку, не можна порівнювати війну з «нормальним життям». Ніколи не бракувало переконливих причин, щоб відкласти всю освітню й культурну діяльність до того часу, поки безпосередня небезпека не перестане бути актуальною, а та чи інша кричуща несправедливість не буде усунутою.

В умовах екзистенційної, геноцидної сучасної російсько-української війни український народ оберігає від «винародовлення», державність від знищення, ідентичність від нівелювання – рідна українська мова, національна культура, історична пам'ять, традиція і віра як наріжні камені нашої держави. Єдність багатьох цивілізованих народів підготували рідна мова, мистецтво, наука, освіта, музика, пісня, історія, героїка славетних предків. Тому не можна, та навіть злочинно, випускати в свій суверенний державний простір «цінності», які руйнують свідомість, ідентичність, державність. У цих умовах представники всіх ланок навчально-освітнього процесу мають ще наполегливіше й активніше працювати для засвоєння знань, умінь, навичок, бо тільки освічена людина стає вільною.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет керується нормативними документами, згідно з якими впроваджуються заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та створення єдиного культурно-освітнього простору України (З цією метою укладений та систематизований збірник нормативних документів із забезпечення функціонування державної мови для використання в освітньому процесі у ЗДМУ, 2022 р.).

Вітчизняні й іноземні студенти медико - фармацевтичних ЗВО України на I курсі вивчають дисципліну «Українська мова (за професійним спрямуванням)», яка, можна сказати, накладається на комплекс знань із мови, отриманих у школі. Кожен із розділів, винесених для вивчення цього предмету, спрямований на засвоєння й поглиблення знань студентів щодо фундаментальних мовних та мовленнєвих категорій, що стосується природи й сутності мови як суспільного явища, як комунікативного, знаково-символічного середовища існування народу й особистості, функцій мови, параметрів розрізнення мови й мовлення, специфіки мови за професійним спрямуванням як сукупності усіх мовних засобів, якими послуговуються у професійно обмеженій сфері комунікації. Комплекси практичних занять за тематичним планом пропонуються такі, щоб формувати всебічно розвинену особистість майбутнього професіонала, який усвідомлює місце лікаря, фармацевта, інтелігента в культурно-історичному процесі, в підготовці якого складник мови в системі гуманітарних дисциплін відіграє особливу роль. Саме через мовну картину світу, яка весь час розширюється й поглиблюється, захищається український менталітет.

Державна українська мова здатна зробити Україну українською, ставши ключовим механізмом для становлення соціально-ринкової економіки й більш справедливого суспільства. Тому захищати всім і всюди українську мову, українську культуру, оберігати, творити й розвивати їх верховинну вартість є тотожним захисту України, народу, рідної землі. І саме вони здатні консолідувати, інтегрувати всі національні сили антипутінського, антиімперського характеру. Професорсько-викладацький склад ЗДМФУ як представник освітньо-виховного фронту здійснює свій значний внесок у те, щоб українська мова стала мовою міжнаціонального спілкування у вільній демократичній Європі й вільному світі й утверджувала пророчє Шевченкове слово «Встане Україна. І розвіє тьму неволі, Світ правди засвітить».